

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Kateřina Tylová**

Název práce: **Specifický vývoj Jugoslávie po 2. světové válce a různé pohledy na samosprávný socialismus**

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): **PhDr. Ondřej Žíla, Ph.D.**

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Bakalářských a diplomních projektů na téma socialistické Jugoslávie a jejího systému – samosprávného socialismu, se již na českých univerzitách objevila celá řada. Kateřina Tylová se ve své bakalářské práci rozhodla přispět do této problematiky objasněním, jak samosprávný systém (*radničko samoupravljanje* – samospráva pracujících) fungoval. Soustředila se přitom na dvě klíčové otázky: 1) proč vůbec došlo k zavedení tohoto specifického jugoslávského systému, a 2) jakým způsobem rezonoval samosprávný systém ve společnosti, a zdali nebyl jednou z příčin pozdějšího rozpadu Jugoslávie.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Na bakalářské práci je nutno ocenit, že se autorka nesoustředila na shrnutí klíčových myšlenek dobových teoretiků pouze prostřednictvím sekundární literatury. V případě Edvarda Kardelje se tak pokusila jeho ideologické ukotvení samosprávného systému představit a rozebrat na základě jeho vlastní tvorby. Není mi však jasné, proč Kardeljovy představy byly studovány přímo na základě autorských textů a u Djilase se spokojila pouze s výkladem převzatým ze sekundární literatury (Cabada, Pirjevec, Gallagher), přestože české a anglické překlady Djilasových děl, stejně jako Kardeljových existují.

Na druhou stranu z důvodu toho, že se Tylová s výjimkou Kardelje soustředí na poznatky o samosprávném socialismu převzaté ze sekundární literatury, postrádám diskusi využití literatury a především její detailnější kritický rozbor. Způsob výzkumu, který je podložen rozbohem tvrzení ze sekundární literatury, je samozřejmě možný, nicméně pak musí být bezpodmínečně ošetřen rozsáhlejším představením použité literatury. Tylová tak odkazuje a přebírá názory západních autorů (Haug, Jović, Woodward, Rusinow, Allcock, Gallagher, Beloff, Pavlowitch), aniž by jejich práce jakkoliv přiblížila a kriticky zhodnotila.

Za obzvláště nesrozumitelný pak považuji výčet v druhé části, kdy se Tylová věnuje autorům, kteří se výzkumem samosprávy pracujících zabývali po rozpadu Jugoslávie. Diplomantka si k rozboru vybrala nesourodou skupinu čítající relevantního odborníka Dejana Joviće, velmi průměrné texty Thomase Gallaghery, Geoffreyho Swaina, kompilaci Ladislava Cabady a Markéty Kolarčikové a na závěr (jak konstatuje „z jiného prostředí“) koncepci samosprávného socialismu komunistů Josefa Hellera a Františka Neužila.

Současné klíčové teze z děl zkoumaných autorů Tylová sice uvádí, nicméně s nimi dále nikterak neparcuje, nesnaží se převzaté postřehy vztáhnout a rozbrat v kontextu Kardeljových a Djilasových myšlenek.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce vykazuje určité nedostatky, které se autorce nezdařilo odstranit (především stylistické a překlepy). Častou stylistickou neobratností je zacyklenost v některých obrazech v podobě: „Samotné zpracování otázky samosprávného socialismu je v českém prostředí zpracováno v literatuře“; „v práci jsou zařazené práce“ atd., či používání vyprázdněné neosobní formy „dá se říci“. Některá tvrzení současně nejsou příliš srozumitelná, či se v práci vícekrát opakují.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Z cíle práce není úplně jasné, jaké je její časové vymezení. Autorka se totiž zjevně věnuje především době po roztržce Tita se Stalinem, kdy byly zformovány základní kontury systému samosprávy pracujících. Nicméně v souvislosti s vytyčenou otázkou, nakolik byl samosprávný systém jednou z příčin rozpadu Jugoslávie, se však autorka zabývá i obdobím 80. let. Ačkoliv diplomantka na několika místech zmiňuje problematiku národnostní otázky (s. 7) a nacionalismu (s. 12, 23, 26), nikde neobjasňuje jeden ze základních pilířů koherence socialistické Jugoslávie: politiku bratrství a jednoty, kterou Tito po celou éru striktně a důrazně prosazoval. Stejně tak není nikde objasněn na některých místech využitý výraz „Jugoslávec“.

Je na škodu, že v charakteristice samosprávného socialismu se Tylová až přespříliš drží Pirjevce, nejčastěji doplněného o přehledovou a v mnoha ohledech průměrnou publikaci Cabady a Kolarčikové Balkánské komunismy. Právě při popisu fungování samosprávy pracujících by bylo mnohem vhodnější se opřít o na jiných místech odkazovanou publikaci Susan Woodward, či relevantní texty západních autorů (Dennison Rusinow – The Yugoslav Experiment, John Allcock – Explaining Yugoslavia, či Hilde Haug – Creating a socialist Yugoslavia). Diplomantka sice tyto zdroje uvádí, nicméně jejich analýzám neposkytuje v práci přílišný prostor. Drží se tak Pirjevcovy interpretace, který mj. konstatuje, že Bělehrad „často využíval finančních pomoci od Západu, které ale skončily v dotování těžkého průmyslu, a ne u strádajících obyvatel“ (s. 10).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Jak Tito reagoval na vývoj socialistické Jugoslávie po smrti Stalina? Ztotožňoval se s daným směřováním vývoje jugoslávské společnosti, či zvažoval další změny?

O jakou identitární kategorii se jednalo v případě „Jugoslávců“?

Kterou další republiku a „vůdce“ s výjimkou Chorvatska má Tylová na mysli ve svém konstatování, že „nacionalismus byl díky novým vůdcům jednotlivých republik velmi znatelný, například Chorvatsko vyslovalo takové požadavky, kterým nelze bez rozpadu federace vyhovět“?

V souvislosti s trzením, že „na území Srbska fungovala skupina četníků, kteří bojovali za jednotné velké Srbsko“, by autorka měla objasnit, kde jinde se v průběhu druhé světové války na teritoriu původní královské Jugoslávie nacházely četnické čety.

Autorka by měla detailněji vysvětlit tvrzení, že „rozdíl mezi Titovou Jugoslávií a diktaturou krále Alexandra nebyl ve své podstatě velký“.

V převzetí citace od Susan Woodward zaměnila Tylová termín socialistická demokracie, respektive demokratický socialismus obratem „sociální demokracie“.

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Navzdory mým kritickým připomínkám je autorčina práce solidním kompilačním počinem, který se opírá o relevantní sekundární literaturu. K analytičtější zpracované studii má však text pouze nakročeno. Na základě výše vyřčeného navrhuji bakalářskou práci Kateřiny Tylové hodnotit za dobře – C (73 %).

Datum: v Praze 16. 1. 2018

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.